

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

פרשת קצב - שיקולי נשיא המדינה בחנינת אסירים

לאחרונה פורסם כי פרקליטיו של נשיא המדינה לשעבר, משה קצב, החליטו לפנות אל נשיא המדינה המכהן, ראובן ריבלין, על מנת שיחון את מרשם. כידוע, ועדת השחרורים דחתה את שחרורו המוקדם של הנשיא לשעבר, שהורשע בעבירות מין, מן הטעם המרכזי שלא הביע צער, חרטה או לקח אחריות על מעשיו. האם נשיא המדינה יכול לחון כעת את משה קצב? מה השיקולים שינחו אותו? על כך בשורות הבאות.

האם ניתן לחון גם היום את משה קצב?

התשובה לשאלה זו הינה חיובית. לנשיא המדינה ישנה סמכות להורות על הקלות משמעותית בענייניהם של מורשעים. לדוגמה, ביכולתו לקצר את תקופת ההתיישנות על עבירות שנעברו, למחוק רישומים פליליים, לקצוב מאסרי עולם, ובמקרה של משה קצב - ליצור הקלות בעונש מאסר (ביכולתו גם להקל בעונשי פסילה וקנסות). האם הדבר נכון גם לאחר שוועדת שחרורים מוקדמים דחתה את בקשת האסיר? גם כאן התשובה חיובית. לדוגמה, פרקליטיו של משה קצב טוענים כעת כי מצבו הנפשי הדרדר מאוד, כי הוא שרוי בדיכאון עמוק ואף ישנו חשש כי ינסה לשים קץ לחייו. לכאורה, מדובר בשינוי מהותי בנסיבות המצדיק פנייה אל נשיא המדינה המכהן, לצורך הענקת חנינה. ואולם, הדרך לקבלתה אינה פשוטה.

אילו שיקולים מפעיל נשיא המדינה בבקשות חנינה

ראשית, חשוב לציין שאת מרבית העבודה לא מבצע הנשיא בעצמו, אלא מחלקת החנינות של מוסד הנשיאות, ועל פעילותה נרחיב בהמשך. באשר לשיקולים של הנשיא, הם אמורים להיות מעוגנים לכאורה בחוק, אך בפועל אין כל פירוט מחייב של השיקולים שיש להפעיל, דבר המותיר מרחב גדול של החלטה ובחינה עבור הנשיא. לדוגמה, החלטה על הענקת חנינה עשויה להתבסס על מצב רפואי כמו מחלה ממארת, אסיר הנוטה למות וכדומה, או מצב נפשי כפי שצוין לעיל.

בנוסף, הנשיא יכול להתחשב במצבם הכלכלי של האסיר ובני משפחתו, על חלוף הזמן מקרות המקרה, ועוד נימוקים סוציאליים ונסיבות אישיות. בתוך כך, משקל גדול ניתן לאירועים או למצבים שלא היו ידועים לשופטים שדנו בתיק, או לועדות וגורמים שדנו בבקשות אחרות של האסיר. יש לציין כי הנשיא בהחלט יכול לקבל החלטה בניגוד להחלטות והמלצות קודמות בעניינו של האסיר.

פעילותה של מחלקת החנינות במוסד נשיא המדינה

כאמור, בקשתם של פרקליטי משה קצב תגיע לידיהם של אנשי מחלקת החנינות במוסד הנשיאות. כעת תחל בחינה מפורטת של כל היבטי הבקשה, תוך פנייה לגורמים רבים כגון שירות בתי הסוהר, משטרת ישראל וגורמי רווחה, וכן עיון במסמכים רלוונטיים שהוגשו עם הבקשה או קשורים אליה. לאחר עיון בכל החומרים תגבש המחלקה בבית הנשיא חוות דעת, ותעבירה למחלקת החנינות של משרד המשפטים. כעת יחל סבב נוסף של בדיקות ולבסוף תידרש גם חתימתו של שר המשפטים.

במידה שהוחלט על המלצה לחנינה, יש לקבל גם תגובה מפרקליטות המדינה שצריכה להגיב תוך כשלושה שבועות, הגם שהמלצתה אינה מהווה בבחינת הכרח אלא אמורה להוסיף על המידע הקיים אצל מחלקת החנינות. לבסוף, לאחר שמתקבלת חתימת שר המשפטים, מגיעה הבקשה לידי נשיא המדינה המכהן, שיפעיל את שיקוליו ויחליט אם לאשר או שלא לאשר את בקשת החנינה.